

שאלו ועמלק

עמיחי שהם

באחד הימים, הגיע שמואל לשאול ודרש ממנו: "כה אמר ה' צבאות - פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל, אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים. עתה לך והכיתה את עמלק והחרמתם את כל אשר לו ולא תחמול עליו, והמתה מאיש עד אישה, מעולל ועד יונק, משור ועד שה, מגמל ועד חמור". מדוע יש להרוג את כל העמלקים ואין לחמול עליהם? יש שהסבירו כי הרעיון הוא לבטא שאין זו מלחמה אנושית רגילה אלא מלחמה של מלכות ה' בעולם, ועל כן אין להפיק ממנה תועלת מדינית וכלכלית אלא כולה חרם לה'.

שאלו נענה מייד ומתארגן למלחמה. תיאור המלחמה קצר ביותר - שישה פסוקים בלבד, ואלו היו תוצאותיה: "ויך שאול את עמלק מחוילה בואך שור אשר על פני מצרים. ויתפוס את אגג מלך עמלק חי ואת כל העם החרים לפי חרב. ויחמול שאול והעם על אגג ועל מיטב הצאן והבקר והמשנים ועל הכרים ועל כל הטוב, ולא אבו החרימם..."

מדוע לא קיים שאול את שנדרש? כנראה שרצה לקדש שם שמיים באופן מיוחד - להקים אנדרטה גדולה בכרמל ולעשות טקס מרשים בגלגל, אירוע שיאדיר ויפאר את ההישג הגדול של מחיית זכר עמלק.

בשלב זה אנו עוברים לעיקר הפרק, המתמקד במה שהתרחש באותו היום בגלגל. ההכנות לטקס בעיצומו, ושאלו רואה בזווית עינו את שמואל מתקרב. שאול רץ לקראתו שמח ומאושר: "ברוך אתה לה', הקימותי את דבר ה'!". אולם שאול לא צפה את תגובתו המוזרה של שמואל: "ומה קול הצאן הזה באוזני וקול הבקר אשר אנוכי שומע? ולמה לא שמעת בקול ה' ותעט אל השלל ותעש הרע בעיני ה'?!".

סיפור המלחמה בעמלק חריג ושונה מסיפורי מלחמות שאול. עלילת המלחמה מופיעה לאחר חתימת תקופת שאול ותיאור מלחמותיו, שהופיעו בסוף פרק י"ד. נראה כי זהו סיפור עצמאי, שנועד להסביר מדוע נגדעה שושלת שאול, ומדוע נאלץ שמואל לחפש אחר מלך אחר שיחליפו.

מה בעצם היה חטאו של שאול? שאול, כפי שבולט מאוד מהפסוקים, בטוח בצדקתו. תגובתו הראשונה להאשמה שמטיח בו שמואל היא שעשה את רצון ה', והעם לקח את השלל כדי לזבוח אותו לה'. רק לאחר ששמואל לא מקבל את התשובה (ומעיר בציניות שה' מעדיף שישמעו בקולו, ואינו זקוק כלל לעולות וזבחים), מוכן שאול להודות בטעותו, אך נראה כי אין זו הכרה אמיתית בחטא אלא הכרה המשקפת רצון עמוק להמשיך בטקס המלכותי, ופחד מכך ששמואל יהרוס את מעמד הניצחון המפואר. שמואל מסרב להשתתף בהצגה ופונה ללכת, שאול בצעד נואש אוחז בכנף מעילו, ומעיל הנביא נקרע. שמואל מבין את הקריעה כנבואה על קריעת מלכות בית שאול, ושאלו חוזר ומתחנן בפניו שישוב. לבסוף שמואל אכן חוזר - אך רק למטרה אחת: כדי להרוג את אגג. מאותה שעה ואילך, נוצר נתק תמידי בין המלך לנביא. הנתק יופר רק ערב מות שאול, כאשר הוא יגיע בחשכת הלילה לבעלת האוב ויתחנן בפניה להעלות את נשמתו של שמואל.

מה הייתה טעותו של שאול? נראה כי בטחונו בצדקת דרכו ובחשיבות מעמדו כמלך - כסא כבוד ה' בעולם - סימאה את עיניו מראות ואת אוזניו משמוע למסר האלוקי שנשא שמואל הנביא. סכנת הכוח הגדול האורבת לפתחו של המלך מחייבת למצוא מנהיג בעל ענווה מספקת, שיישאר רגיש לדבר ה' גם ממרום כסא מלכותו.